

LIFE / FIT FOR REACH

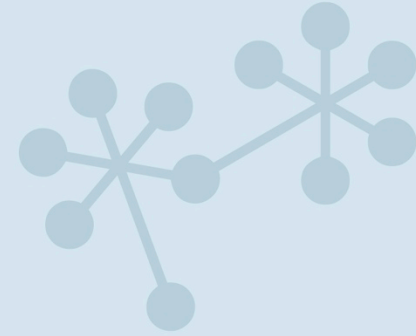

Pavojingų cheminių medžiagų pakeitimas: poreikis, galimybės, pavyzdžiai

Sigita Židonienė
Cheminių medžiagų specialistė
VŠĮ Baltijos aplinkos forumas
sigita.zidoniene@bef.lt

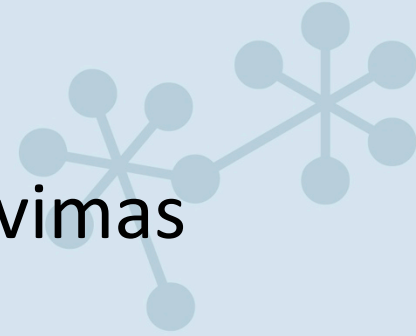

Projektą "Pavojingų cheminių medžiagų pakeitimo įgyvendinimas Lietuvos, Latvijos ir Estijos mažose/vidutinėse pramonės įmonėse" (LIFE Fit for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174) dalinai finansuoja LIFE programa

1. Kodėl reikia keisti?
2. Ką reikia keisti?
3. Kaip keisti?
4. Kaip įvertinti pakeitimą?
5. Pakeitimų pavyzdžiai
6. Finansavimo šaltiniai

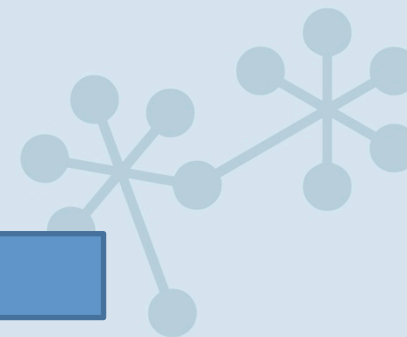

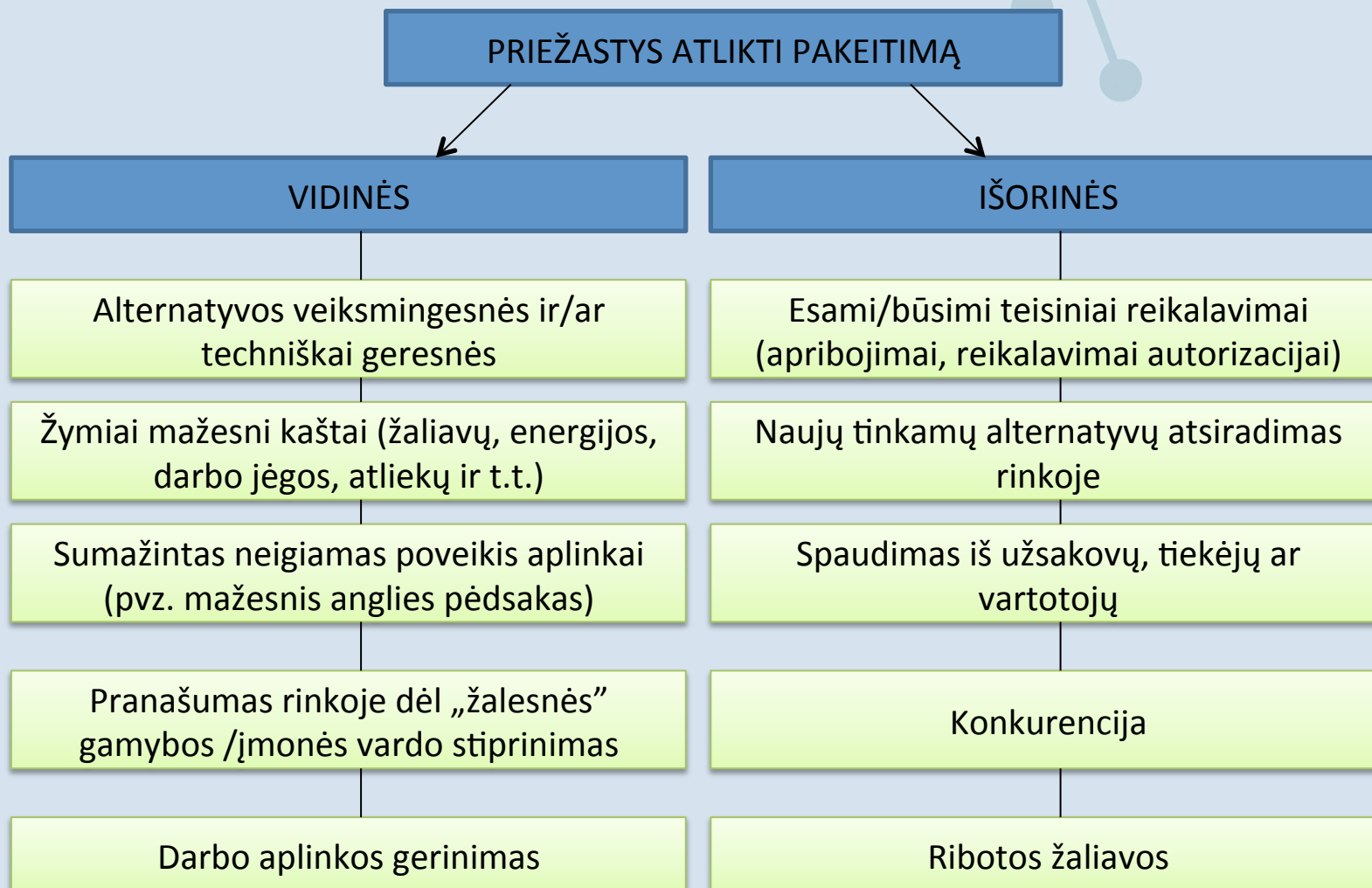
1. Kodėl reikia keisti? – Teisinis reguliavimas

- Nacionaliniai reikalavimai: ribinės vertės darbo vietoje, aplinkoje, atliekose, gaminiuose;
- ES reikalavimai: REACH, TIPK, RoHS ir kt.;
- Tarptautiniai įsipareigojimai: Stokholmo konvencija, Vienos konvencija ir kt.

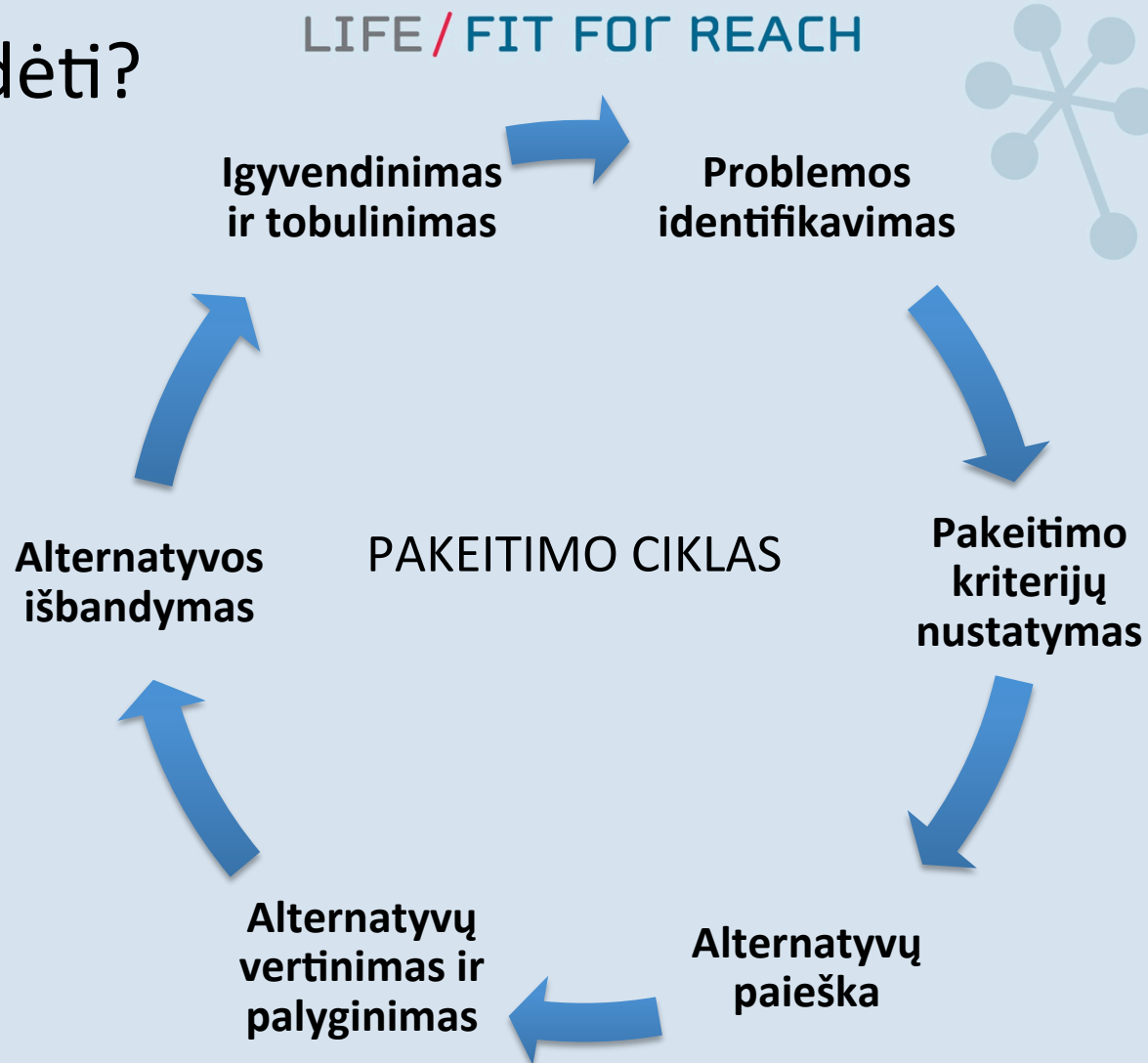

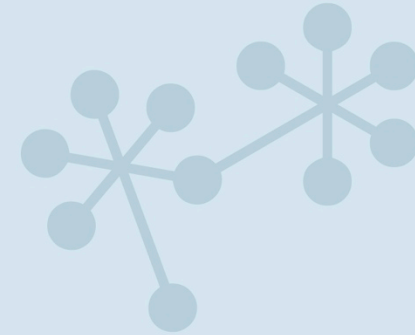

1. Kodėl reikia keisti?

Nuo ko pradėti?

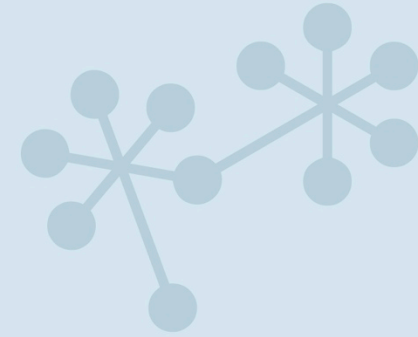

2. Ką reikia keisti?

- ✓ medžiagos, kurios klasifikuojamos kaip kancerogeninės, mutageninės ar reprotoksinės (CMR), kategorija 1 ar 2;
- ✓ patvarios, biologiškai besikaupiančios ir toksinės (PBT) medžiagos;
- ✓ labai patvarios ir labai biologiškai besikaupiančios (vPvB) medžiagos;
- ✓ endokrininę sistemą ardančios medžiagos;

3. Kaip keisti?

PAKEITIMO BŪDAI

Pavojingos medžiagos pakeitimas mažiau pavojinga medžiaga, išlaikant technologiją ir gaminio funkcijas

Pakaitalas – mažiau pavojinga cheminė medžiaga ar ne cheminė medžiaga, pakeičiant technologiją/ gaminio funkcijas

Pakaitalas – mažiau pavojinga cheminė medžiaga ar ne cheminė medžiaga, pakeičiant darbo organizavimą/ gaminio naudojimo būdą

3. Kaip keisti? – Kur ieškoti kuo keisti?

SubsPort –
 Substitution Support
 Portal - portalas,
 kuriame visa
 informacija apie
 pakeitimus
www.subsport.eu

The screenshot shows the SubsPort website layout. At the top left is the 'SUBSPORT' logo with the tagline 'Substitution Support Portal'. Below it is a navigation menu with links: Home, News, Newsletter, About the Portal, Substitution Steps, Substitution in Legislation, Identifying Substances of Concern, Restricted and Priority Substances Database, Case Story Database, and Substitution Tools. The main content area features a banner 'MOVING TOWARDS SAFER ALTERNATIVES' with a background image of laboratory glassware. Below the banner are three columns of content: 'Latest News' with a webinar record on 'Chemicals Without Harm', 'Publications & Tools' with a book 'Chemicals Without Harm', and 'Substitution Steps' with a list of six steps. To the right is a search bar for 'SUBSPORT' with filters for Website, Restricted and priority substances database, and Case story database. Below the search bar are sections for 'External substitution websites and databases', 'Your contribution', and 'Training'. At the bottom, there is a 'Welcome to SUBSPORT' message and a footer with logos for DBU, LIFE, and BAAU.

Projektą "Pavojingų cheminių medžiagų pakeitimo įgyvendinimas Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje mažose/vidutinėse pramonės įmonėse" (LIFE Fit for REACH, Nr. LIFE14ENV/LV000174) dalinai finansuoja LIFE programa

3. Kaip keisti? – Kur ieškoti kuo keisti?

- Home
- News
- Newsletter
- About the Portal
- Substitution Steps
- Substitution in Legislation
- Identifying Substances of Concern
- Restricted and Priority Substances Database
- Case Story Database
- Substitution Tools

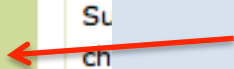
Teisinis reglamentavimas

Keistinių medžiagų identifikavimas

Draudžiamos ir prioritetinės medžiagos

Pakeitimų pavyzdžių duomenų bazė

Le
su
yo
igyvandinimas
amonės įmonėse”
Re

3. Kaip keisti? – Kur ieškoti kuo keisti?

RESTRICTED AND PRIORITY SUBSTANCES DATABASE

Search for

Substance name Name fragment Exact name

CAS No.

EC No.

in

Substance lists

[Contact](#) [Glossary](#) [Imprint](#) [Links](#)

SEARCH RESULTS:

2 matches found for "Trichloroethylene" in "all 34 lists"

OPTIONS

1. Order the search results by CAS or EC no. using the green triangles.
2. Use the "description of list" icon to the right of a list name to get more information on a list, which list version is presented here and the link to the original source.
3. Click on list name in a certain row to get to this entry in the single list view.
4. Click on a CAS or EC no. to search for it in all 34 lists.
5. Substance names were taken from the original sources and could not be harmonised. Search also by CAS or EC no. in order not to miss information.

COLOUR CODE

- SUBSPORT
- International Agreement
- EU Regulatory List
- Governmental List
- NGO or Trade Union List
- Company or Sector List

No.	▼ Substance/group name	▼ CAS No.	▼ EC No.	List of Substances
1	Trichloroethylene	79-01-6	201-167-4	REACH Candidate SUBSPORT SDSC SUBSPORT SDSC SUBSPORT SDSC SUBSPORT SDSC REACH Candidate REACH Authorisation REACH Candidate REACH Authorisation SIN Trade Union SIN Trade Union

MOVING TOWARDS SAFER ALTERNATIVES

Case story database

You can use the free text search function to find information in the case story database. Use the search filters to refine your search.

Please enter your search text or numerical substance identifier

Search filters

Sector

[» More search filters](#)

Items per page

15 25 50

In order to perform a search you need to confirm that you read the **methodology** applied.

MOVING TOWARDS SAFER ALTERNATIVES

008-EN, General section

Removal of Trichloroethylene in the production of car accessories

Abstract

Trichloroethylene was used in a plant that manufactures car parts to clean steel parts of the air conditioning and assisted driving systems. Trichloroethylene was replaced by a closed washing system based on soap and water.

Substituted substance(s)

Trichloroethylene

CAS No. 79-01-6 **EC No.** 201-167-4 **Index No.** 602-027-00-9

[» Show more substance information](#)

Other type of alternative

Closed washing process with soap and water

[» Show application information](#)

Reliability of information

Evidence of implementation: there is evidence that the solution was implemented and in use at time of publication

Hazard assessment

[» Check the Substance Database according to SUBSPORT Screening Criteria \(SDSC\)](#)

[Top of page](#)

Substitution description

Trichloroethylene was used in the given section of the plant to clean steel parts. The parts were dipped in a pail that contained the product at high temperature. Steel parts were placed in hanging metal baskets that were immersed in trichloroethylene. After the cleaning process was completed the parts were removed by a plant operator. The operation implied the exposure of workers when they checked the correct development of the process, and especially when the workers had to remove the parts from the basket. The pails were located in a separate area of the department and even though there was an extraction system, trichloroethylene vapours affected the closest workstations. Workers who performed the cleaning operations had personal protection equipment which they did not use because of its discomfort and employers did not force them to wear it.

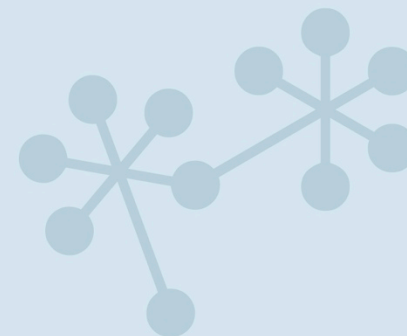
Safety representatives had concerns about the use of this product for some time. There had been several cancer cases among senior workers and miscarriages among pregnant women. After filling a formal request demanding the substitution of trichloroethylene, the

[New search](#)

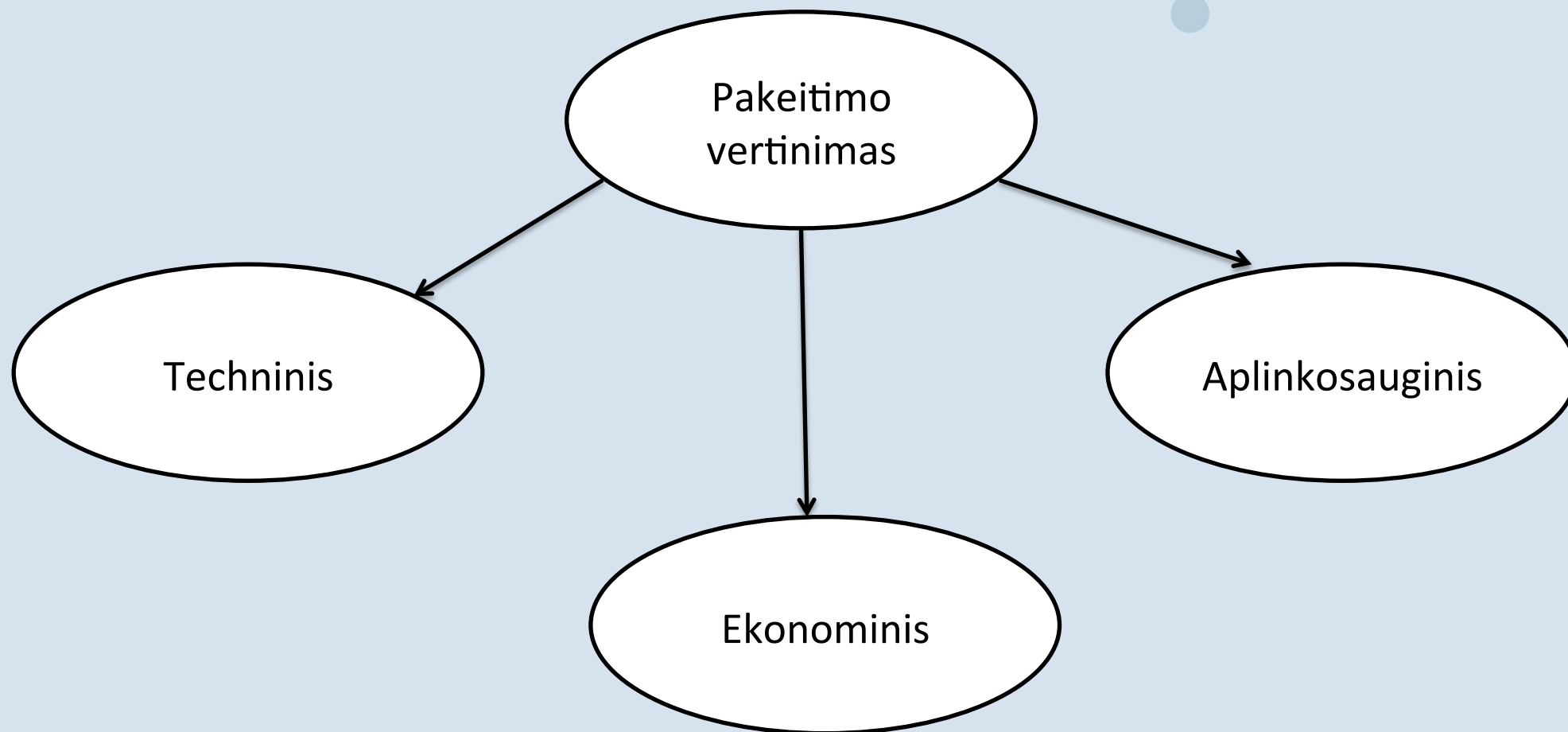
Data Set Navigation

[Hazard assessment](#)
[Substitution description](#)
[Case/substitution evaluation](#)
[Information source](#)

[Show all details](#)

4. Kaip įvertinti pakeitimą?

4. Kaip įvertinti pakeitimą? – Technologinis vertinimas

Pakeitimas gali būti:

- Geresnis nei įprastai naudojama cheminė medžiaga
- Lygiavertis
- Geresnis kai kuriems panaudojimams – blogesnis kitiems
- Lygiavertis kai kuriems panaudojimams – blogesnis kitiems
- Blogesnis

4. Kaip įvertinti pakeitimą? – Ekonominis vertinimas

Reikia įvertinti:

- Kainos/ kokybės (veiksmingumo) santykį
- Darbo valandas, susijusias su medžiagos naudojimu
- Investicijas įrangai
- Energijos suvartojimą
- Vandens ir nuotekų kainą
- Išlaidas aplinkos (oro, dirvos, vandens) apsaugai
- Išlaidas saugai ir sveikatai
- Išlaidas atliekų tvarkymui ir šalinimui
- Išlaidas avarijų prevencijai/ draudimui

4. Kaip įvertinti pakeitimą?

Alternatyvų palyginimo lentelė

Kaina € /laikotarpis		Vertinimas / reikšmė		
		Esama	1 alternatyva	2 alternatyva
Medžiagos	Medžiagos kaina			
	Reikalingi priedai			
	Kitos tiesioginės su medžiaga susijusios išlaidos			
	Bendros išlaidos medžiagoms			
Įrenginiai	Investicija į įrenginius			
	Priežiūros išlaidos			
	Reikalinga energija / laikotarpis			
	Papildomi įrenginiai			
	Bendros išlaidos įrenginiams			
Sauga	Vėdinimas			
	Automatika			
	Signalizacijos			
	Priešgaisrinės / apsaugos nuo sproginimo priemonės			
	Asmeninės apsaugos priemonės			
	Kainos pasikeitimas dėl leidimų ir patikrų			
	Kitos saugos kontrolės priemonės			
	Visos priemonės saugos kontrolei			
Atliekos	Pakartotino panaudojimo išlaidos			
	Atliekos			
	Išmetimai			
	Išleidimai			
	Visos išlaidos už atliekas			

5. Sėkmingai įgyvendinti pakeitimų pavyzdžiai:

Tetrachloroetilenas drabužių valykleje

Tetrachloroetilenas buvo naudojamas kaip priedas valymo priemonėje

Kodėl keisti?

- Kancerogenas;
- Endokrininę sistemą ardanti medžiaga;
- Toksiška vandens organizmams;
- Darbuotojai turėjo sveikatos nusiskundimų

5. Tetrachloroetilenas drabužių valykloje

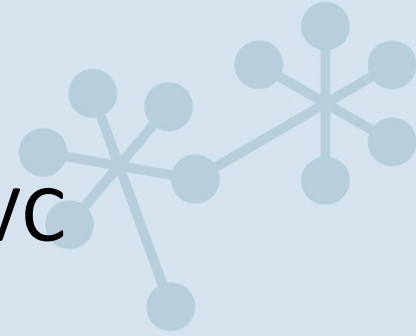
Tetrachloroetilenas \longleftrightarrow 3,5,7-Trimetildekanas

Rezultatas:

- Sumažinta rizika;
- Švaresnė gamyba (saugesnės paslaugos)
- Atitikimas teisiniams reikalavimas;
- Saugesnė darbo aplinka

5. Pakeitimų pavyzdžiai – Tapetai be PVC

Motyvacija ieškoti alternatyvos PVC:

- Poreikis naujiems / ekologiškiems gaminiams;
- Numatomi teisiniai reikalavimai (PVC uždraustas medicinoje);
- Platesnės rinkos galimybės

Rezultatas:

- Mokslinių tyrimų metu buvo atrastas naujas tapetų dažų pagrindas – GREENCOVER;
- Įmonė kuria naują technologiją tapetų gamybai su GREENCOVER.

6. Finansavimo šaltiniai

- Savivaldybių parama MVĮ;
- Europos Sąjungos parama MVĮ
- Kiti tarptautiniai fondai (EEA ir Norvegijos paramos fondas)

6. Finansavimo šaltiniai – www.esinvesticijos.lt

- „**Eco-inovacijos LT**“ - AVS pagal tarptautinių standartų reikalavimus (pvz., ISO 14000, EMAS) diegimas ir (ar) gamybos technologinių ir (ar) aplinkosaugos auditų (LST EN ISO 141010), kurių pagalba būtų pateikta racionalaus išteklių naudojimo ir taršos prevencijos analizė, atlikimas + ekologinis projektavimas.
- „**Eco-inovacijos LT+**“ - investicijos į švaresnės gamybos inovacijas (jų įdiegimą), kuriose taikomi racionalių išteklių naudojimo ir taršos prevencijos metodai siekiant sumažinti neigiamą poveikį aplinkai ir (ar) tausoti gamtos išteklius, beatliekinė gamyba, atliekų pakartotinis naudojimas ir (ar) perdirbimas, atliekamos šilumos panaudojimas (rekuperavimas, regeneravimas), srautų atskyrimas kt.).

6. Finansavimo šaltiniai – www.esinvesticijos.lt

- **„Eko konsultantas LT+“** - Konsultacinių ekspertinių paslaugų teikimas MVĮ efektyvesnio išteklių naudojimo, gamtinių resursų tausojo ir panašiais klausimais.
- **„Invest FP“** - finansuojamos įmonių investicijos į naujų gamybos technologinių linijų įsigijimą ir įdiegimą, esamų gamybos technologinių linijų modernizavimą, įmonės vidinių inžinerinių tinklų, kurių reikia naujoms gamybos technologinėms linijoms diegti ar esamoms modernizuoti, įrengimą, modernių ir efektyvių technologijų diegimą paslaugų sektoriuose, taip pat užtikrinti šių gamybos ir paslaugų teikimo pajėgumų veikimą, įgyvendinimas.

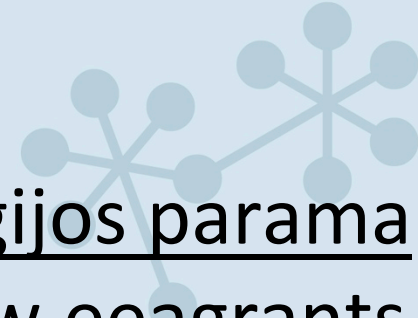

6. Finansavimo šaltiniai – www.esinvesticijos.lt

- **„DPT pramonei LT+“** - Didelio poveikio technologijų (toliau – DPT) diegimas Lietuvos tradicinės pramonės šakose, siekiant stiprinti ir modernizuoti MVĮ pramoninę bazę, sudarant sąlygas masinei inovatyvių produktų (panaudojant DPT) gamybai plėtoti.
- **„SmartInvest LT+“** - Moksliniai tyrimai ir inovacijos

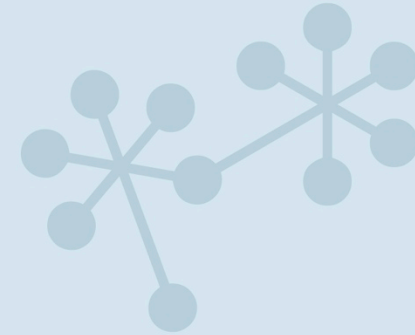

6. Finansavimo šaltiniai - EEE ir Norvegijos parama Lietuvai – www.norwaygrants.lt / www.eeagrants.lt

- **Žaliosios pramonės inovacijos** – didinti aplinkai palankių įmonių konkurencingumą, įtraukiant žaliųjų sprendimų taikymą esamose tradicinės gamybos įmonėse, pasitelkiant žaliąsias inovacijas ir verslumą.
- Atsakinga institucija www.finmin.lrv.lt ir www.cpva.lt

6. Finansavimo šaltiniai – ES kvietimai

- „LIFE programa“ – Aplinkos paprogramė:
 - **Išteklių naudojimo efektyvumas** - veiksmai, susiję su pramonės simbioze ir žinių perdavimu, bei naujų modelių vystymas siekiant pereiti prie žiedinės ir žaliosios ekonomikos.
 - **Atliekos** -integruotų principų taikymas įgyvendinant atliekų planus, ES teisėkūros įgyvendinimas bei produktų gyvavimo ciklo, vartojimo modeliai ir ekonomikos dematerializavimas.
 - **Kvietimas** – gegužę, pateikimas rugsėjį-spalį, atsakinga institucija APVA.

6. Finansavimo šaltiniai – ES kvietimai – www.mita.lt

- **„Horizontas 2020“** – mokslinių tyrimų ir inovacijų programa, kurios vienas iš prioritetų - nauji produktai ir rinkos, tvarus ekonominis vystymasis, aukštų technologijų MVĮ skatinimas (www.h2020.lt);
- **Eureka** – Tai tarpvyriausybinių iniciatyva, skirta remti į rinką orientuotus mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir inovacijų projektus, kuriuos inicijuoja pramonė, verslas ir mokslas įvairiose technologijų srityse. Įmonės gali dalyvauti individualiuose, klasteriniuose (pramoninės iniciatyvos) ir skėtiniuose (teminiai tinklai) projektuose (www.eurostars-eureka.eu);

6. Finansavimo šaltiniai – ES kvietimai – www.mita.lt

- **Eurostars** - Europos inovacijų programa, skirta specialiai remti Europos MVĮ, atliekančias mokslinius tyrimus. Ji skatina kurti konkurencingus produktus pasaulinėje rinkoje, kad įmonės galėtų tapti lyderėmis savo srityse. Programą inicijavo „Eureka“ valstybės narės ir Europos Komisija.
- **„BSR Inovacijų ekspresas“** – tai priemonė, skatinanti Baltijos jūros regiono įmonių tinklus ir klasterius bendradarbiauti kuriant inovacijas. „Inovacijų eksprese“ dalyvauja ir finansavimą skiria Lietuva, Danija, Suomija, Islandija, Norvegija ir Švedija.

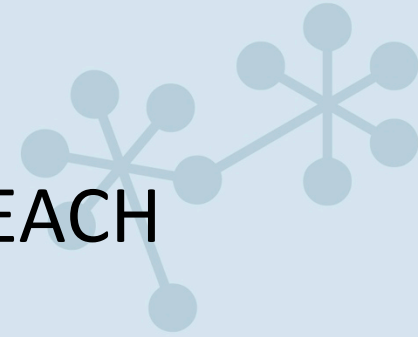

6. Finansavimo šaltiniai – ES kvietimai – www.mita.lt

- **Inovaciniai čekiai** – priemonė, skirta inovacinę veiklą pradedantiems ar vykdančioms smulkiojo ir vidutinio verslo (SVV) subjektams, pagal kurią jie gali gauti nustatyto dydžio tikslinę finansinę paramą paslaugoms iš mokslo ir studijų institucijų įsigyti.

6. Finansavimo šaltiniai – LIFE Fit for REACH

Projekto tikslas - paskatinti mažas ir vidutines Baltijos šalių įmones atsisakyti pavojingų cheminių medžiagų, turinčių neigiamą įtaką žmogaus sveikatai bei aplinkai.

Veiklos:

- Pavojingų cheminių medžiagų pakeitimas įmonėse partnerėse (keičiant naudojamus chemines medžiagas arba technologijas) skatinant kitas, panašią veiklą vykdančias įmones savo veikloje atsisakyti šių pavojingų medžiagų;
- Mažų/vidutinių pramonės įmonių informavimas bei konsultavimas apie tinkamą cheminių medžiagų tvarkymą įmonėse;

LIFE / FIT FOR REACH padeda

įmonėms užtikrinti efektyvų cheminių medžiagų valdymą
įgyvendinti pavojingų medžiagų pakeitimą

Kviečiame įmones pakeisti sveikatai ir aplinkai žalingas medžiagas saugesnėmis alternatyvomis

Siūloma specialistų pagalba ir finansinė parama

VšĮ Baltijos aplinkos forumas siūlo patyrusių Lietuvos, Latvijos ir Estijos cheminių medžiagų ekspertų pagalbą, diegiant finansiškai atsiperkančias aplinkosaugines inovacijas

[Daugiau](#)

Nemokami seminarai įmonėms apie cheminių medžiagų valdymą Panevėžyje ir Marijampolėje

Baltijos aplinkos forumas, bendradarbiaudamas su Aplinkos apsaugos agentūros Cheminių medžiagų skyriumi bei LR Aplinkos ministerijos Vilniaus RAAD Cheminių medžiagų kontrolės skyriumi, 2016 m. lapkričio 3 d. Panevėžyje ir 15 d. Marijampolėje, organizuoja nemokamus seminarus „Cheminių medžiagų valdymas įmonėje“.

[Daugiau](#)

ĮRANKIAI

TERMINAI

KONSULTACIJOS

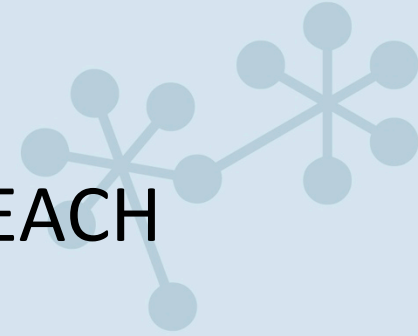
NAUDINGOS
NUORODOS

SĖKMĖS
ISTORIJS

UŽSISAKYK
NAUJIENLAIŠKĄ

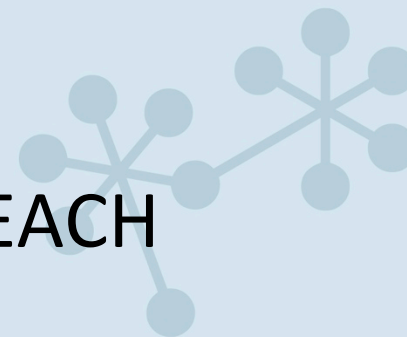

6. Finansavimo šaltiniai – LIFE Fit for REACH

PROJEKTO METU SIŪLOME:

- susipažinti su įmonei aktualiomis REACH reglamento naujovėmis;
- inventorizuoti įmonėje naudojamas chemines medžiagas (grynas, mišiniuose ir gaminiuose),
- įvertinti / identifikuoti veiklos procesus, kuriuose galimi pakeitimai,
- atlikti medžiagų, gaminių laboratorinius tyrimus,
- nustatyti potencialiai pavojingas chemines medžiagas, sudaryti pakeitimo planą ir investicijų poreikį,
- atlikti mažos apimties pakeitimus projekto metu;
- **galimybė dalį su pavojingų cheminių medžiagų pakeitimu susijusių išlaidų (iki 10 000 Eurų) padengti iš projekto lėšų!**

6. Finansavimo šaltiniai – LIFE Fit for REACH

Platesnė informacija dėl dalyvavimo projekte:

VšĮ Baltijos aplinkos forumas

www.bef.lt

El.p. chemija@bef.lt

Tel. 8 5 215 9288

